

EUROPEAN UNION

**EU
MISSIONS**

ADAPTATION TO CLIMATE CHANGE

Manuál pre obce a mestá: Zapojenie zainteresovaných strán a občanov do adaptácie na zmenu klímy vrátane nástrojov, osvedčených postupov a skúseností

OBSAH

ZAPOJENIE ZAJAINTERESOVANÝCH STRÁN A OBČANOV DO ADAPTÁCIE NA ZMENU KLÍMY	4
KROK 1: VYTVORENIE PODMIENOK NA ADAPTÁCIU	8
KROKY 2, 3 A 4: POSÚDENIE KLIMATICKÝCH RIZÍK A ZRANITEĽNOSTÍ A IDENTIFIKÁCIA, POSÚDENIE A VÝBER MOŽNOSTÍ ADAPTÁCIE.....	18
KROK 5: IMPLEMENTÁCIA ADAPTAČNÝCH POLITÍK A OPATRENÍ.....	24
KROK 6: MONITOROVANIE, HODNOTENIE A VZDELÁVANIE.....	30

Autori: Marianne Wehbe¹, Gloria Salmoral¹,
Manuel Bea¹, Elena López-Gunn¹, Richard J. Smithers².

¹ Icatalist, ² Ricardo

E-mail: info@mip4adapt.eu

Rukopis aktualizovaný v marci 2025

Citujte tento dokument ako Wehbe, M., Salmoral, G., López-Gunn, E., M. & Smithers, R.J. 2024. DIY Manual on engaging stakeholders and citizens in climate adaptation, including tools, good practices, and experiences (Manuál pre obce a mestá: Zapojenie zainteresovaných strán a občanov do adaptácie na zmenu klímy vrátane nástrojov, osvedčených postupov a skúseností Marec 2025. Misia EÚ v oblasti adaptácie na zmenu klímy. Európska únia, Brusel.

Upozornenie

Tento dokument odráža výlučne názory jeho autorov a Európska komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií, ktoré obsahuje. Na uznanie predtým publikovaných materiálov a práce iných osôb boli použité vhodné odkazy, citácie alebo ich kombinácia. Opakované použitie je povolené pod podmienkou uvedenia zdroja a neskreslenia pôvodného významu alebo odkazu dokumentu.

Európska komisia nenesie zodpovednosť za žiadne následky vyplývajúce z opätovného použitia. Politika opakovaného použitia dokumentov Európskej komisie sa vykonáva rozhodnutím Komisie 2011/833/EÚ z 12. decembra 2011 o opakovanom použití dokumentov Komisie (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Všetky obrázky © Európska únia, ak nie je uvedené inak.

© Európska únia, 2025

ZAPOJENIE ZAJAINTERESOVANÝCH STRÁN A OBČANOV DO ADAPTÁCIE NA ZMENU KLÍMY

Zapojenie zainteresovaných strán a občanov zvyšuje relevantnosť, účinnosť a dôveryhodnosť plánov adaptácie na zmenu klímy, buduje dôveru a podporuje kolektívny mandát na vykonávanie adaptačných opatrení. Dosahuje to začlenením miestnych poznatkov a obáv, dopĺňaním prístupov zhora nadol, podporou spoločnej zodpovednosti a objasňovaním spoločných cieľov.

Tento manuál pre obce a mestá ktorý vypracovala platforma **EÚ pre implementáciu misií v oblasti adaptácie na zmenu klímy (MIP4Adapt)**, zdôrazňuje štyri kľúčové opatrenia na zapojenie zainteresovaných strán a občanov do adaptácie na zmenu klímy:

- **Komunikácia:** poskytovanie jasných a dostupných informácií
- **Zapojenie** zainteresovaných strán a komunit
- **Spájanie** zainteresovaných strán a občanov s cieľom uľahčiť spoluprácu a
- **Umožnenie** kolektívnej a individuálnej činnosti.

Obrázok 1. Kroky nástroja na podporu regionálnej adaptácie (RAST). Zdroj: RAST: [Portál misie](#).

Príručka ponúka praktické spôsoby, ako zapojiť zainteresované strany a občanov a podporiť ich aktívnu účasť na všetkých prvkoch plánovania a opatrení v oblasti adaptácie na zmenu klímy. Vede vás k relevantným participačným aktivitám a poukazuje na nástroje, osvedčené postupy a príklady zapojenia zainteresovaných strán a občanov do všetkých krokov cyklu plánovania adaptácie na zmenu klímy, ako je uvedené v [Regionálnom nástroji na podporu adaptácie \(RAST\)](#) (obrázok 1).

Všeobecné participačné aktivity (ako sú workshopy, fokusové skupiny a zhromaždenia občanov) a súvisiace nástroje na zapojenie zainteresovaných strán a občanov sa môžu použiť v rôznych kontextoch, nielen pri plánovaní a opatreniach na prispôbenie sa zmene klímy, aby poskytli pevný základ pre zapojenie. Tieto participačné aktivity a nástroje môžete použiť na zhromažďovanie rôznych pohľadov, pochopenie obáv, podporu dialógu, aktívnu účasť a budovanie konsenzu. Aj keď nemusia vždy zachytiť všetky názory, tieto iniciatívy môžu byť účinné a môžu byť základom pre vývoj a realizáciu inovatívnejších participačných aktivít a súvisiacich nástrojov na zapojenie zainteresovaných strán a občanov.

ČO JE NOVÉ...

V pôvodnej príručke **Manuál pre obce a mestá: zapojenie zainteresovaných strán a občanov do adaptácie** na zmenu klímy sa uvádzajú všeobecné participatívne činnosti a súvisiace nástroje. Táto aktualizovaná verzia zahŕňa spätnú väzbu od používateľov prvého vydania a zavádza nové nástroje a usmernenia na zlepšenie jej praktického používania. Zdokonalili sme prístupy k zapájaniu rôznych typov zainteresovaných strán vrátane tých zo súkromného a tretieho sektora, čím sme zabezpečili širšiu použiteľnosť. Poskytli sme aj tematické letáky zamerané na participatívne činnosti a súvisiace nástroje na uľahčenie ich rozhodovania počas celého cyklu adaptačného plánovania. Tieto letáky sa zaoberajú týmito témami:

- **Kreatívne zapojenie** na využitie tvorivosti pri adaptácii na zmenu klímy, ktorá podporuje odolnosť. Kreatívne participatívne aktivity a súvisiace nástroje môžu pomôcť zachytiť širšiu škálu perspektív tým, že ľuďom umožnia slobodne sa vyjadriť a prispieť rôznorodými, umeleckými a originálnymi spôsobmi. Kreatívne zapojenie podporuje emocionálne väzby, zdieľanie vedomostí, budovanie komunity, inšpiruje k činnostiam a ovplyvňuje politiku v oblasti klímy.

- **Zapojenie súkromného sektora**, najmä pri identifikácii a realizácii opatrení a inovatívnych riešení na prispôbenie sa zmene klímy. Súkromný sektor disponuje zdrojmi, odbornými znalosťami a inovačnými schopnosťami, ktoré môžu významne prispieť ku klimatickým opatreniam. Zapojením podnikov do tvorby a realizácie klimatických stratégií môžete využiť ich potenciál na presadzovanie udržateľných postupov, ktoré podporujú adaptáciu na zmenu klímy. Spolupráca medzi verejným a súkromným sektorom môže viesť k rozvoju účinných, inovatívnych riešení, ktoré riešia zraniteľnosť a klimatické riziká a posilňujú adaptáciu z environmentálneho, sociálneho a hospodárskeho hľadiska.
- **Podpora zraniteľných skupín** s cieľom zabezpečiť inkluzívne klimatické opatrenia. Tí, ktorí môžu byť zmenou klímy najviac postihnutí, často potrebujú ciele intervencie, aby sa mohli prispôbiť meniacim sa podmienkam a vybudovať svoju odolnosť. Iniciatívy sa môžu zamerať na poskytovanie prístupu k zdrojom, vzájomnému učeniu a vytváraní podporných systémov, ktoré umožnia zraniteľným skupinám zúčastňovať sa na plánovaní a realizácii adaptácie na zmenu klímy. Posilnenie týchto komunit si vyžaduje ich aktívne zapojenie do identifikácie a stanovovania priorít ich jedinečných zraniteľností a kapacitných nedostatkov pri adaptácii na klimatické hrozby. Znamená to, že členovia skupiny sami identifikujú a určujú priority a realizujú adaptačné opatrenia na zmenu klímy, ktoré reagujú na ich potreby.

Prijatím **celospoločenského prístupu** a aktívnym zapojením všetkých typov zainteresovaných strán a občanov môžete zabezpečiť, že nikto nezostane pozadu, podporiť sociálnu spravodlivosť a zvýšiť účinnosť adaptácie na zmenu klímy s cieľom znížiť zraniteľnosť a riziká a zvýšiť odolnosť.

Ak chcete príručku používať efektívne, začnite tým, že si preštudujete krok 1 RAST, ktorý je kľúčový pre vypracovanie stratégie zapojenia a komunikácie. Tento základný krok vám pomôže zapojiť zainteresované strany a občanov do celého procesu plánovania adaptácie na zmenu klímy.

Ako budete postupovať ďalej, orientujte sa v príručke podľa svojich špecifických potrieb. Príručku používajte ako flexibilný, komplexný zdroj informácií a vyberte si časti, ktoré najlepšie slúžia vašim cieľom. Každá časť zodpovedá inému kroku plánovacieho cyklu a môžete k nej pristupovať samostatne.

Tu nájdete návod, ako čo najlepšie využiť každú časť:

- Tematické letáky: Začnite s týmito letákmi pre rýchly prehľad príkladov nástrojov.
- Tabuľky krokov RAST: Pomocou týchto tabuliek nájdete podrobné popisy nástrojov.

V príručke nájdete priame odkazy na ďalšie informácie o každom nástroji s príkladmi aplikácií a osvedčenými postupmi. Zahrnuté sú všetky nástroje z predchádzajúcej verzie a ďalšie nástroje o tom, ako zapojiť rôzne typy zainteresovaných strán.

Príručka nadväzuje na RAST a predstavuje konkrétne participatívne aktivity a súvisiace nástroje, osvedčené postupy a skúsenosti týkajúce sa zapojenia zainteresovaných strán a občanov do jednotlivých krokov cyklu plánovania adaptácie na zmenu klímy.

Výber participačných aktivít a súvisiacich nástrojov na zapojenie zainteresovaných strán a občanov do plánovania a opatrení v oblasti adaptácie na zmenu klímy závisí od cieľov jednotlivých krokov a vašich celkových cieľov. Tie môžu zahŕňať výmenu informácií, vykonávanie spoločných analýz, podporu vzájomného učenia, umožnenie spoločného rozhodovania a zapojenie konkrétnych zainteresovaných strán. V závislosti od vašich interných znalostí a schopností sa môže oplatíť poveriť konzultanta, aby vás podporil pri účinnom zapájaní zainteresovaných strán z verejného, súkromného a tretieho sektora, ako aj občanov a pri zavádzaní participatívnych činností a súvisiacich nástrojov.

Upozorňujeme, že bez ohľadu na to, ako ďaleko ste v adaptačnom cykle pokročili, je dôležité prečítať si krok 1, ktorý sa zaoberá vypracovaním stratégie zapojenia a komunikácie. Svoju stratégiu zapojenia a komunikácie môžete zdokonaľovať a prispôbovať, s postupom v jednotlivých krokoch cyklu plánovania adaptácie na zmenu klímy.

KROK 1: VYTVORENIE PODMIENOK NA ADAPTÁCIU

Ako čítať túto časť:

Začnite preskúmaním svojich cieľov pre zapojenie zainteresovaných strán a občanov v kroku 1 RAST, aby ste porozumeli dôvodom, ktoré vás k tomu vedú. V tejto časti je vysvetlená dôležitosť včasného zapojenia zainteresovaných strán a občanov. Preskúmajte uvedené praktické príklady na vypracovanie stratégie zapájania a komunikácie. Vytvoríte tak základ pre efektívnejšie hodnotenie rizík a tvorbu politiky v ďalších krokoch.

Ciele tejto časti:

- Prehľad prvého kroku RAST: príprava základov pre cyklus adaptácie na zmenu klímy.
- Zameriava sa na včasné zapojenie zainteresovaných strán z verejného, súkromného a tretieho sektora a občanov do procesu.
- Zdôrazňuje význam participatívnych činností na podporu spolupráce.
- Poskytuje praktické príklady na vypracovanie stratégie zapojenia, ktorá zabezpečí inkluzívne a účinné plánovanie adaptácie.

Krok 1 Príprava pôdy pre adaptáciu

V kroku 1, ktorý je prípravou podkladov pre adaptáciu, je potrebné zhromaždiť a zorganizovať základné prvky na začatie procesu plánovania adaptácie. To zahŕňa identifikáciu kľúčových zainteresovaných strán z verejného, súkromného a tretieho sektora a občanov, ktorí musia byť zapojení. Ich včasné zapojenie zabezpečí, že ich názory a postrehy sa budú môcť integrovať od začiatku, čím sa položia základy pre účinnejšie a inkluzívnejšie hodnotenia rizík (krok 2), identifikáciu, výber a realizáciu adaptačných opatrení (kroky 3, 4 a 5) a monitorovanie, hodnotenie a učenie sa (krok 6). Vytvorením štruktúrovaného prístupu k zapojeniu v kroku 1 môžete vytvoriť pevný a koherentný základ pre zmysluplnú účasť, výmenu a spoluprácu počas celého cyklu adaptačného plánovania.

V tomto kroku môžete vypracovať stratégiu zapojenia a komunikácie (pozri obrázok 1) prispôbenú miestnemu kontextu tým, že sa budete zaoberať nasledujúcimi kľúčovými otázkami:

- Prečo je pre vás dôležité zapojiť zainteresované strany a občanov vo všeobecnosti, a konkrétne v súvislosti s jednotlivými krokmi procesu plánovania adaptácie?
- Kto sú vedúci pracovníci pre sektory alebo služby z verejného, súkromného a tretieho sektora, ktorí musia byť zapojení do cyklu plánovania adaptácie?
- Ako zabezpečíte dlhodobý politický záväzok?
- Ako zabezpečíte úspešný participačný proces, ktorý vám pomôže získať súhlas verejnosti s plánom adaptácie na zmenu klímy a inšpirujete k činnosti?
- Aké aktivity zahrniete do svojej stratégie zapojenia a komunikácie a prečo?

Krok 2

Posúdenie
klimatických rizík
a zraniteľnosti

Krok 3

Identifikácia
možností
adaptácie

Krok 4

Posúdenie a výber
možností
adaptácie

Krok 5

Implementácia
adaptačných
politik a
opatrení

Krok 6

Monitorovanie,
hodnotenie a
vzdelávanie

Na začiatok môžete vykonať mapovanie zainteresovaných strán a analýzu siete. **Príručka RESIN** napríklad navrhuje:

- Identifikáciu zainteresovaných strán z verejného, súkromného a tretieho sektora prostredníctvom ich mapovania
- Kategorizáciu zainteresovaných strán pomocou **matice vplyvu a záujmov** na posúdenie ich úrovne moci a zapojenia do adaptačných opatrení na zmenu klímy a rozlíšenie medzi nimi na:
 - Kľúčoví aktéri (vysoký vplyv, vysoký záujem): Zásadné zainteresované strany, ktoré by mali byť aktívne zapojené do rozhodovania
 - Kľúčoví obrancovia (vysoký vplyv, nízky záujem): Vplyvní, ale menej angažovaní aktéri, ktorí by mali byť spokojní, aby sa zabránilo odporu
 - Silní podporovatelia (nízky vplyv, vysoký záujem): Zainteresované strany, ktoré napriek tomu, že nemajú rozhodovaciu právomoc, môžu poskytnúť podporu
 - Ostatní aktéri (nízky vplyv, nízky záujem): Spočiatku menej relevantní, ale mali by byť monitorovaní pre prípadné zmeny vplyvu alebo záujmu
- Analyzujte vzťahy medzi zainteresovanými stranami (pozri **úvodné pokyny k analýze sociálnych sietí**).

Môžete tiež použiť maticu RACI na objasnenie tých, ktorí musia byť:

- **Zodpovední**, t. j. tí, ktorí riadia sektory, systémy alebo aktíva v procese plánovania adaptácie.
- **Zodpovední**, t. j. tí, ktorí prijímajú kľúčové rozhodnutia a dohliadajú na proces.
- **Konzultovaní**, t. j. vrátane expertov a poradcov, ktorí môžu poskytnúť dôležité informácie.
- **Informovaní**, t. j. vrátane tých, ktorých zmena klímy ovplyvňuje, a tých, ktorí môžu mať prospech z adaptačných opatrení.

Matica vplyvov a záujmov a matica RACI vám spoločne pomôžu vytvoriť inkluzívnu, dobre koordinovanú stratégiu zapojenia a komunikácie, ktorá určí, koho a ako musíte zapojiť v každom kroku procesu adaptácie.

Efektívna **komunikácia** a zapojenie musia zabezpečiť, aby boli kľúčové posolstvá jasne sprostredkované cieľovým skupinám prostredníctvom najvhodnejších prostriedkov vrátane participatívnych aktivít. Posolstvá musia byť prispôbené tak, aby rezonovali s charakteristikami, prioritami a obavami publika; či už ide o rozhodovacie orgány, odborníkov z praxe, expertov alebo širokú verejnosť. Používanie zrozumiteľného, relevantného a pútavého obsahu, presvedčivých príbehov, prístupného jazyka a vizuálnych prvkov pomáha podporovať porozumenie, spoluprácu, zapojenie a podporu adaptačných opatrení.

Ak ste veľký regionálny alebo miestny orgán s potrebnými kapacitami a zdrojmi, môžete zvážiť vytvorenie **spoločenstva praxe** (pozri **Príručku o spoločensve praxe**), ktoré by zahŕňalo príslušné zainteresované strany z verejného, súkromného a tretieho sektora a/alebo občianske zhromaždenie, ktoré by sa podieľalo na všetkých nasledujúcich krokoch (pozri tabuľku 1). Predtým, ako sa zaviazete k ich vytvoreniu, je však vhodné uistiť sa, že spoločensvo praxe alebo občianske zhromaždenie dokážete dlhodobo udržať.

V tabuľke 1 sú uvedené súhrnné informácie o širokej škále participatívnych činností, súvisiacich nástrojoch a osvedčených postupoch, ktoré sa vám môžu hodiť.

S cieľom pokračovať v budovaní vzájomného porozumenia medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi o tom, ako čo najlepšie zapojiť zainteresované strany a občanov do adaptácie na zmenu klímy, využite, prosím, príležitosť a prezentujte svoje úsilie prostredníctvom poskytovania **adaptačných príbehov pre portál misie** a prispievaním do **Spoločenstva praxe misie EÚ pre adaptáciu**. Spoločenstvo organizuje semináre a umožňuje spoluprácu medzi všetkými, ktorí prispievajú k plneniu misie v celej Európe. Okrem toho môže byť užitočné zapojiť sa aj do **Spoločenstva praxe Kompetenčného centra pre participatívnu a deliberatívnu demokraciu (CC-DEMOS)**, ktoré poskytuje príležitosti na výmenu skúseností, zlepšenie participačných procesov a posilnenie zapojenia zainteresovaných strán do adaptačných politík. Táto iniciatíva, ktorú vedie Spoločné výskumné centrum Európskej komisie, ponúka odbornú prípravu, výskumnú spoluprácu a platformu na výmenu osvedčených postupov v oblasti participatívnej a deliberatívnej demokracie.

KROK 1:**VYTVORENIE PODMIENOK NA ADAPTÁCIU**

Tabuľka 1. Odporúčané participatívne aktivity na zapojenie zainteresovaných strán a občanov v kroku 1: Vytvorenie podmienok na adaptáciu.

Participatívna činnosť	Cieľová skupina	Prečo použiť túto aktivitu v kroku 1?	Úvahy	Príklady užitočných nástrojov, osvedčených postupov a skúseností
Mapovanie a analýza zainteresovaných strán	Zainteresované strany	Spoločná analýza na identifikáciu a kategorizáciu zainteresovaných strán. Dôležité pre zhromažďovanie poznatkov, politickú podporu, vytváranie riadiacich štruktúr a identifikáciu a analýzu zainteresovaných strán a úloh.	Presná identifikácia a zapojenie Potenciálne skreslenie pri kategorizácii	Užitočné nástroje Metodika RESIN a usmernenia pre mapovanie zainteresovaných strán; kategorizácia a stanovenie priorit zainteresovaných strán pomocou analýzy sociálnych sietí ; pridelenie úloh a zodpovedností pomocou matice RACI . Osvedčené postupy a skúsenosti Sieť zainteresovaných strán v okresnej rade Rogaland ; ako zapojiť ekosystém inovátorov s inovatívnym prístupom v regióne Blekinge ; plán kľúčových zainteresovaných strán v andalúzskom regióne .
Spoločenstvá	Zainteresované strany; občania	Zapojenie a konzultácie v súvislosti s rozhodnutiami plánovacieho cyklu adaptácie na zmenu klímy. Pomáha vzájomnému porozumeniu, budovaniu dôkazovej základne a vytváraniu riadiacich štruktúr prostredníctvom vzájomného učenia a spolupráce.	Potrebná stratégia trvalého zapojenia	Užitočné nástroje EU-JRC's Community of Practice Playbook ; osobitný článok o komunitách z praxe a zmene klímy . Osvedčené postupy a skúsenosti Regionálne konferencie COP v Centre-Val de Loire s cieľom premeniť environmentálne ambície na konkrétne opatrenia; projekt EÚ Digitálne mesto vody s komunitou odborníkov zameranou na riešenie výziev v oblasti zmeny klímy pre vodohospodársky sektor a nové technológie.
Klimatické zhromaždenie	Občania	Zabezpečenie úspešnej účasti. Rozhodujúce pre vytvorenie bezpečného priestoru na diskusiu a rokovania, politickú podporu, prevzatie zodpovednosti za problémy a zvýšenie povedomia o adaptačných plánoch.	Vysoké organizačné a logistické požiadavky	Užitočné nástroje Súbor nástrojov pre klimatické zhromaždenia a živé laboratórium z projektu CLIMAS ; EÚ zdroje o klimatických zhromaždeniach v KNOCA (znalostná sieť o klimatických zhromaždeniach). Osvedčené postupy a skúsenosti Inšpiratívne zážitky vo Westminsteri , Škótsku , Krakove , Katalánsku , Miláne , Cambridge a Záhrebe .
Rozprávanie príbehov	Občania	Informovanie o vplyve klímy prostredníctvom rozprávania. Účinné na komunikáciu o adaptácii, zvyšovanie povedomia a vzájomné učenie.	Účinnosť závisí od kvality rozprávania	Užitočné nástroje Projekt ParCos ; Klimatická mapa Ambrogio a Gaia . Osvedčené postupy a skúsenosti Skúsenosti s rozprávaním príbehov v metropole Nantes ; nástroj Climate Story z regiónu Auvergne-Rhône-Alpes Énergie Environnement (AURA-EE).
Klimatická prechádzka	Občania	Zapojenie občanov prostredníctvom interaktívnych zážitkov. Pútavým spôsobom uľahčuje zvyšovanie povedomia a vzájomné učenie sa v oblasti adaptácie.	Závisí od počasia, nemusí zaujať všetkých divákov	Užitočné nástroje Klimatická prechádzka mestom Klimatického paktu; Klimatická prechádzka a Wanderers of Changing Worldsprojekt . Osvedčené postupy a skúsenosti Klimatická prechádzka v meste Graz .
Klimatický festival	Občania	Výmena informácií a vzájomné učenie sa prostredníctvom zapojenia občanov do umeleckých podujatí, výstav a interaktívnych exponátov. Užitočné na zvyšovanie informovanosti, politickej podpory a zapojenie širokého a početného publika.	Vysoké organizačné úsilie	Osvedčené postupy a skúsenosti Klimatické festivaly v Galway a Edinburghu ; festival klimatických služieb a inovácií Climateeurope2 v Benátkach ; festival Climax v Bordeaux .
Školenie na posilnenie odolnosti podnikov	Zainteresované strany	Programy alebo činnosti, ktoré budujú kapacity podnikov na posúdenie zraniteľnosti a vypracovanie adaptačných stratégií.	Poskytuje vedomosti a nástroje. Vyžaduje si trvalé zapojenie a zdroje.	Osvedčené postupy a skúsenosti Škótsko so seminármi pre malé podniky postihnuté pobrežnou eróziou .

KLÚČOVÉ BODY, KTORÉ JE POTREBNÉ ZVÁŽIŤ PRI VYTVÁRANÍ STRATÉGIE ZAPOJENIA A KOMUNIKÁCIE

STANOVTE SI CIELE A UKAZOVATELE ÚSPECHU

- Identifikujte svoje špecifické ciele pre zapojenie a komunikáciu so zainteresovanými stranami a občanmi, podľa potreby pre každý krok RAST.
- Určite, ako budete merať úspešnosť aktivít zapojenia a komunikácie.

URČITE, KTO SA MUSÍ ZAPOJIŤ A V KTORÝCH KROKOCH

- Použite maticu vplyvu a záujmov a maticu RACI na identifikáciu kľúčových zainteresovaných strán a občanov, s ktorými musíte komunikovať. Pomôže to zabezpečiť dlhodobý politický záväzok a zaviesť účinné riadenie vášho plánovania a realizácie adaptácie. Zabezpečí tiež relevantnosť, dôveryhodnosť a legitímnosť vášho plánu. Okrem toho pomáha identifikovať tých, ktorých pochopenie a podpora sú nevyhnutné pre úspešnú realizáciu.
- Niektoré zainteresované strany a občania budú relevantní pre všetky kroky procesu plánovania adaptácie, zatiaľ čo iní budú relevantní len pre určité kroky. Pri začatí každého ďalšieho kroku sa odporúča prehodnotiť, ktoré zainteresované strany treba zapojiť. V krokoch 2, 3 a 4 to budú tí, ktorí musia prispieť vzhľadom na svoje povinnosti, zodpovednosť alebo odborné znalosti týkajúce sa sektorov, ktorými sa bude zaoberať vaše hodnotenie zraniteľnosti, rizík a možností adaptácie na zmenu klímy. V kroku 5 pri vypracúvaní plánov realizácie budú medzi subjekty, ktoré treba zapojiť, patriť organizácie a jednotlivci, ktorí musia prispieť ako potenciálni partneri realizácie alebo financovatelia.

PODPORA UDRŽATEĽNÉHO ZAPOJENIA

- Určenie vhodných participačných aktivít a súvisiacich nástrojov na zapojenie zainteresovaných strán z verejného a súkromného sektora a občanov prostredníctvom vypracovania plánu participačných aktivít pre každý krok RAST (pozri obrázok 2)
- Objasnite výhody zapojenia pre váš regionálny alebo miestny orgán, zainteresované strany a občanov vrátane riadenia očakávaní a budovania pocitu spolupatričnosti.
- Uveďte potrebné zdroje a predpokladané trvanie každej participatívnej činnosti. Majte na pamäti, že dĺžka procesu zapojenia sa môže časom meniť.

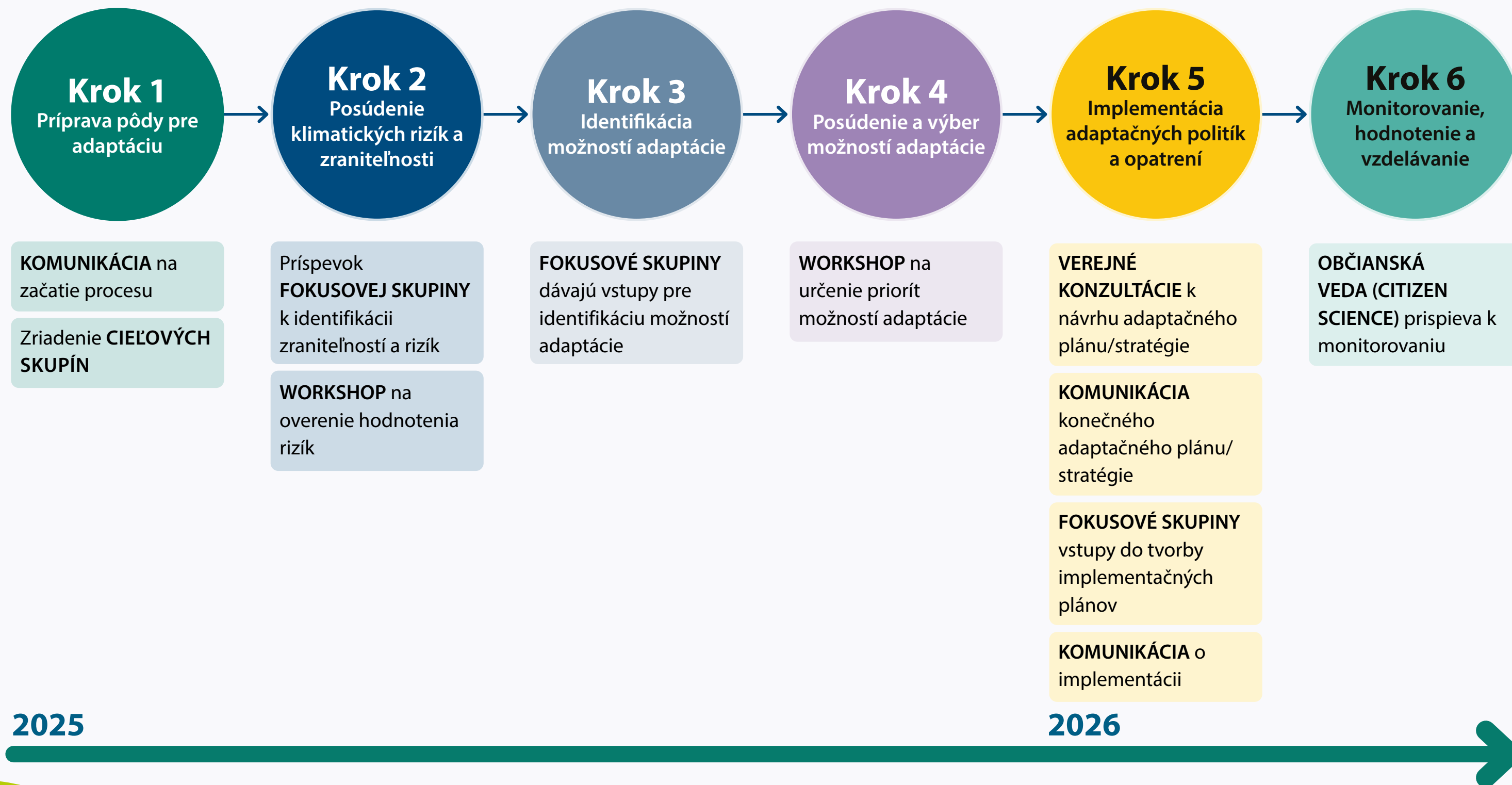
ZABEZPEČENIE EFEKTÍVNEJ KOMUNIKÁCIE

- Identifikujte kľúčové posolstvá, cieľové skupiny a vhodné komunikačné kanály v každom kroku RAST.
- Prispôbte komunikáciu tak, aby zodpovedala prioritám, obavám a motivácii zainteresovaných strán.
- Používajte jasné, pútavé a vizuálne presvedčivé formáty na zlepšenie porozumenia a účasti.

Stretnutie zainteresovaných strán Torres Vedras
Mestskej rady pre oblasť klímy (CMAC), marec 2024

Obrázok 2. Príklad stratégie zapojenia a komunikácie s podrobným popisom participačných aktivít v rôznych fázach RAST

KROKY 2, 3 A 4: POSÚDENIE KLIMATICKÝCH RIZÍK A ZRANITEĽNOSTÍ A IDENTIFIKÁCIA, POSÚDENIE A VÝBER MOŽNOSTÍ ADAPTÁCIE

Ako čítať túto časť:

Začnite tým, že si prečítate ciele, aby ste pochopili zameranie tejto časti, v ktorej sa vysvetľuje, ako môžu byť zainteresované strany a občania zapojení počas krokov 2, 3 a 4 RAST. Tieto kroky poskytujú príležitosti na zabezpečenie vstupov a overenie vašich hodnotení klimatických rizík a možností adaptácie. V tejto časti sú uvedené konkrétne participačné aktivity a súvisiace nástroje, ktoré možno použiť na oslovenie, prepojenie a zapojenie zainteresovaných strán a občanov.

Ciele tejto časti:

- Vysvetľujú, ako možno konzultovať so zainteresovanými stranami a občanmi počas krokov 2, 3 a 4 RAST.
- Zdôrazňujú participatívne aktivity a súvisiace nástroje na zapojenie zainteresovaných strán a občanov vrátane príkladov osvedčených postupov.
- Zdôrazňujú potrebu riadenia očakávaní na podporu rozhodovania a budovania konsenzu v priebehu týchto krokov pre zraniteľné skupiny.

KROKY 2, 3 A 4:

POSÚDENIE KLIMATICKÝCH RIZÍK A ZRANITEĽNOSTÍ A IDENTIFIKÁCIA, POSÚDENIE A VÝBER MOŽNOSTÍ ADAPTÁCIE

FOKUSOVÉ SKUPINY A WORKSHOPY ŽIVÉ LABORATÓRIÁ

Fokusové skupiny poskytujú príležitosť na získanie vstupov a overenie informácií týkajúcich sa jednotlivých sektorov alebo tém, najmä od tých, ktorí sú zodpovední alebo majú špecifické odborné znalosti z verejného, súkromného a tretieho sektora. Následné stretnutie všetkých takýchto jednotlivých fokusových skupín na workshopoch môže poskytnúť príležitosti na identifikáciu a riešenie synergii a kompromisov medzi sektormi a témami. To zahŕňa aj riešenie nepriamych vplyvov, vedľajších účinkov a potenciálnej nesprávnej adaptácie.

Na výmenu poznatkov, sociálne učenie a spoluprácu nových nápadov sa odporúčajú formáty workshopov, ako napríklad **World Café**, **Fish Bowl**, cvičenia s hraním rolí (role-play) a **Pro Action Café**. Tieto metódy vytvárajú otvorený a interaktívny priestor pre dialóg, ktorý pomáha vytvárať rôzne perspektívy a spoločné porozumenie. Tieto metódy vytvárajú otvorený a interaktívny priestor pre dialóg, ktorý pomáha vytvárať rôzne perspektívy a spoločné porozumenie.

PRIESKUMY MEDZI OBČANMI

Môžete vypracovať prieskumy na konzultácie s občanmi o ich vnímaní, obavách a motivácii v súvislosti so zraniteľnosťou, rizikami a možnosťami adaptácie na zmenu klímy. Príkladom je **prieskum o zmene klímy vo Valladolide - ES**, **prieskum projektu KNOWING EU o zvládaní zmeny klímy** a **prieskum medzi občanmi v rámci projektu IMPETUS v siedmich bioklimatických regiónoch Európy**. Pochopenie kolektívneho vnímania, obáv a motivácie je kľúčové pre úspešné vypracovanie a realizáciu stratégie alebo plánu adaptácie na zmenu klímy. Môže vám poskytnúť cenné poznatky o potenciálnych prekážkach adaptačných opatrení a pomôcť vám vypracovať stratégiu alebo plán adaptácie na zmenu klímy v súlade s potrebami a očakávaniami občanov, čím sa zvýši jej význam a ich uznanie.

Živé laboratórium je reálne testovacie prostredie, v ktorom sa riešenia spoluvytvárajú, testujú a zdokonaľujú. Môže umožniť spoločné posúdenie klimatických rizík a možností adaptácie s tými, ktorí sú ohrození a/alebo ktorí môžu mať prospech z navrhovaných riešení.

Dobрым príkladom je projekt EÚ **FEAST**, ktorý využíva experimentálne prostredie zamerané na používateľov s cieľom zapojiť zraniteľné skupiny a získať ich poznatky na riešenie ekonomických a geografických prekážok pri prijímaní udržateľného stravovania. Existujú aj ďalšie projekty, ktoré sa snažia premeniť **obavy z klimatických** zmien na posilnenie, ako napríklad **CALM-EY** a **EMBRACE** v Litve, Taliansku a Grécku, ktoré sa zaoberajú emocionálnymi reakciami na klimatické zmeny a snažia sa podporiť vzájomné učenie a odolnosť. Tieto živé laboratóriá transformujú úzkosť na proaktívnu angažovanosť a zabezpečujú, aby sa emocionálna pohoda zohľadňovala pri posudzovaní kľúčových rizík a zraniteľností, stanovovaní adaptačných priorít a cieľov a výbere vhodných adaptačných možností prostredníctvom kvalifikovanej facilitácie a posilnenia postavenia komunity.

PARTICIPATÍVNE NÁSTROJE

Existuje nespočetné množstvo osvedčených participačných nástrojov (napríklad **príručka MSP**), ktoré môžu byť použité v rámci fokusových skupín alebo workshopov zainteresovaných strán na uľahčenie vstupov a napredovania v krokoch 2, 4 a 4. Pri hľadaní spoločného základu môžu byť užitočné nástroje, ako je napríklad stanovenie vízie, **Pentagonálny problém**, **participatívne mapovanie**, **študijné kruhy** a kognitívne mapovanie. Okrem týchto participačných nástrojov poskytujú ďalšie štruktúrované formáty, ako sú napríklad laboratóriá pre spoluprácu v oblasti inovácií, špecializované prostredie pre kľúčové zainteresované strany (vrátane občianskej spoločnosti, výskumných pracovníkov, tvorcov politik a podnikov) na spoločný vývoj a vytváranie prototypov riešení. Tieto laboratóriá uľahčujú tvorivé riešenie problémov tým, že podporujú interdisciplinárnu spoluprácu a opakované experimentovanie. Ďalšími možnosťami sú hackathony, čo sú intenzívne, časovo obmedzené podujatia, na ktorých rôzne tímy rýchlo navrhujú a testujú inovatívne riešenia konkrétnych výziev.

Spájajú technických expertov, odborníkov z praxe, rozhodovacie orgány a môžu generovať nápady a urýchliť vývoj praktických adaptačných stratégií.

K dispozícii sú aj nástroje, ktoré vám pomôžu zvládnuť očakávania týkajúce sa úloh a aspirácií, začleniť do rozhodovania rôzne perspektívy a dosiahnuť konsenzus pri prijímaní opatrení pri určovaní priorít a výbere možností adaptácie, vrátane **participatívnej multikriteriálnej analýzy**, **otvorených fór** a **okružného hlasovania**. Participatívna multikriteriálna analýza umožňuje zainteresovaným stranám aktívne sa zapojiť do definovania hodnotiacich kritérií, priradiť týmto kritériám relatívnu dôležitosť a bodovať rôzne adaptačné možnosti. Prostredníctvom workshopov, deliberatívnych diskusií a interaktívnych cvičení môžu zainteresované strany vrátane tvorcov politik, miestnych komunít, podnikov, výskumníkov vyjadriť svoje priority a dospieť k spoločnému chápaniu najúčinnějších a najrealizovateľnejších adaptačných stratégií. Tento participačný nástroj je kľúčový pre krok 4 a zabezpečuje, aby rozhodnutia odrážali viaceré perspektívy, zvyšovali legitimitu a zvyšovali miestnu zodpovednosť za vybrané opatrenia

V tabuľke 2 sú uvedené ďalšie participačné aktivity. Výberom participačných aktivít by sa mali riadiť vaše ciele zapojenia a komunikácie so zainteresovanými stranami a občanmi v krokoch 2, 3 a 4.

Ustanovujúce zasadnutie mestskej rady pre životné prostredie Setúbalu (CME), september 2024

KROKY 2, 3 A 4:

POSÚDENIE KLIMATICKÝCH RIZÍK A ZRANITEĽNOSTÍ A IDENTIFIKÁCIA, POSÚDENIE A VÝBER MOŽNOSTÍ ADAPTÁCIE

Tabuľka 2. Odporúčané participatívne aktivity na zapojenie zainteresovaných strán a občanov do krokov 2, 3 a 4: Posúdenie klimatických rizík a zraniteľností a identifikácia, posúdenie a výber možností adaptácie

Participatívna činnosť	Cieľová skupina	Prečo použiť túto aktivitu v krokoch 2, 3 a 4?	Úvahy	Príklady užitočných nástrojov, osvedčených postupov a skúseností
Participatívny workshop	Zainteresované strany; občania	Identifikácia klimatických rizík a zraniteľnosti (Krok 2), skúmanie možností adaptácie (Krok 3) a hodnotenie/výber opatrení (Krok 4) prostredníctvom podpory vzájomného učenia, aktívneho počúvania a špecifických nástrojov a facilitačných techník.	Výzvy v oblasti koordinácie a uľahčovania	Užitočné nástroje Vytvorte si svoju budúcnosť - participatívny workshop na tvorbu cieľov pre úsilie o adaptáciu na zmenu klímy; simulácie hrania rolí pre rozhodovanie o zmene klímy; podpora adaptačných rozhodnutí prostredníctvom plánovania scenárov; Príručka TransformAr verzia 5 o tom, ako zorganizovať participatívny workshop, ktorý sa používa v rôznych regiónoch a mestách v Európe. Osvedčené postupy a skúsenosti Projekt "Scenáre pre udržateľnú Európu v roku 2050"; participatívne workshopy projektu EÚ REXUS; workshop o výzvach a možnostiach adaptácie na zmenu klímy v rámci programu Copernicus, pozorovania Zeme a politického prostredia; projekt ISWEL v rámci plánovania adaptácie na zmenu klímy.
Fokusové skupiny	Občania	Efektívne pre hĺbkovú diskusiu na podrobné preskúmanie klimatických rizík (krok 2), zhromažďovanie vstupných informácií o potenciálnych možnostiach adaptácie (krok 3) a spresnenie kritérií výberu (krok 4).	Nemusí reprezentovať názory širšej komunity	Užitočné nástroje EIP-AGRI 46 Focus Groups; Focus Group on "Transition Plans on Climate Change Mitigation". Osvedčené postupy a skúsenosti Zameranie skupiny CREST na odolnosť mestskej infraštruktúry voči zmene klímy v Bordeaux.
Kampaň na zvyšovanie povedomia	Zainteresované strany; občania	Dôležité pre zhromažďovanie poznatkov, zvyšovanie povedomia verejnosti a zabezpečenie výmeny informácií o klimatických rizikách (krok 2). Propagácia potenciálnych možností adaptácie (krok 3) a zabezpečenie súhlasu zainteresovaných strán s vybranými opatreniami (krok 4).	Vyžaduje si trvalé úsilie na udržanie angažovanosti	Osvedčené postupy a skúsenosti Kampaň "Ovládajte klímu", ktorú spustila Európska komisia; kampaň na zvyšovanie povedomia verejnosti "Holandsko žije s vodou" (video); program Zaragoza - mesto šetriace vodou.
Prieskum medzi občanmi	Občania	Zhromažďovanie širokej škály vnímania klimatických rizík a zraniteľnosti (krok 2), zisťovanie podpory adaptačných možností (krok 3) a výber opatrení (krok 4).	Obmedzená hĺbka poznatkov, potenciálna zaujatosť, špecifické komunity, ktoré treba osloviť	Osvedčené postupy a skúsenosti Prieskumy o vnímaní klímy, ktoré uskutočnili miestne samosprávy, ako napríklad prieskum v rámci projektu IMPETUS financovaného EÚ; otvorená konzultácia o stratégii EÚ v oblasti adaptácie na zmenu klímy Európskej komisie; prieskumy medzi občanmi v Drážďanoch a Valladolide; prieskum v rámci projektu KNOWING EU.
Živé laboratóriá	Zainteresované strany; občania	Spoločné hodnotenie klimatických rizík a možností adaptácie v reálnom prostredí (krok 2 a krok 3) a opakované zdokonaľovanie vybraných opatrení (krok 4).	Komplexné nastavenie, vyžaduje si priebežnú správu	Osvedčené postupy a skúsenosti Združenie EuCliPa pre klímu a jeho laboratóriá; živé laboratóriá pre adaptáciu na klímu projektu Score; živé laboratóriá ECO-READY; živé laboratóriá I-CISK, ktoré vyvíjajú klimatické služby zamerané na človeka prostredníctvom akčného výskumu v horúcich oblastiach Európy a Afriky, kde dochádza k zmene klímy.
Hackathony	Zainteresované strany	Vytváranie inovatívnych možností adaptácie (krok 3) a spoločné hodnotenie potenciálnych opatrení (krok 4).	Intenzívny časový záväzok, vyžaduje si facilitáciu	Osvedčené postupy a skúsenosti Hackathony na vývoj technologických riešení v oblasti klímy, ako napríklad windeurope hackathon, klimatický hackathon a pre občanov a výskumníkov; iniciatíva "EU Sparks for Climate" organizuje sériu online hackathonov v niekoľkých krajinách.
Participatívna multikriteriálna analýza	Zainteresované strany	Rozhodujúce pre spresnenie, hodnotenie a výber možností adaptácie na základe dohodnutých kritérií (krok 4) v rámci kolektívneho rozhodovacieho procesu.	Vyžaduje odborné znalosti v oblasti kritérií a analýzy	Užitočné nástroje BCNUEJ, Participatívna multikriteriálna pomoc pri rozhodovaní (MCDA).

KROK 5: IMPLEMENTÁCIA ADAPTAČNÝCH POLITÍK A OPATRENÍ

Ako čítať túto časť:

Začnite preskúmaním cieľov, aby ste pochopili potrebu zapojenia zainteresovaných strán a občanov počas kroku 5 RAST, ktorý sa zameriava na implementáciu. Navrhujú sa participatívne aktivity a praktické nástroje, ako zapojiť a komunikovať so zainteresovanými stranami a občanmi pri vypracúvaní adaptačných stratégií, plánov a nákladovo kalkulovaných implementačných plánov, identifikácii zdrojov financovania a realizácii adaptačných opatrení.

Ciele tejto časti:

- Vysvetlite, ako možno zapojiť zainteresované strany z verejného, súkromného a tretieho sektora a občanov počas kroku 5 RAST.
- Vyzdvihnite participatívne činnosti na vypracovanie nákladov na realizačné plány, identifikujte zdroje financovania a zapojte kľúčové verejné a súkromné zainteresované strany do realizácie politiky.
- Poskytnite nástroje, príklady rámcov a skúseností pre spoluprácu a budovanie konsenzu, participatívne rozpočtovanie a ďalšie príklady na podporu štruktúrovaného dialógu a kolektívnej práce pre úspešné adaptačné opatrenia a implementáciu.

AKČNÉ PLÁNY NA VYKONÁVANIE ADAPTÁCIE

Pri vypracovávaní plánov implementácie je dôležité, aby ste zapojili:

- Vedúcich pracovníkov z verejného, súkromného alebo tretieho sektora, ktorí budú zodpovední za ich realizáciu.
- Odborníkov so špecifickými relevantnými znalosťami, napr. o normách, špecifikáciách alebo osvedčených postupoch.
- Zainteresované strany a občanov, ktorí môžu nejakým spôsobom prispieť k ich realizácii.

Bude tiež dôležité, aby ste informovali všetkých občanov, ktorých môže realizácia takýchto plánov ovplyvniť alebo ktorí z nich môžu mať prospech.

PARTICIPATÍVNE PROCESY VYVINUTÉ V RÁMCI PROJEKTOV FINANCOVANÝCH EÚ

Akčné plány na realizáciu adaptácie vrátane potrebného rozvoja priaznivého prostredia (ako sú právne predpisy, regulácia, politiky, stratégie, plány alebo stimuly) môžu byť procesom, v ktorom rôzni účastníci diskutujú o konkrétnych otázkach a prerokúvajú ich s cieľom zabezpečiť inkluzívny a štruktúrovaný dialóg. Tento proces môže zahŕňať uľahčenie informovaných diskusií, budovanie konsenzu a integráciu rôznych pohľadov s cieľom zabezpečiť, aby výsledné opatrenia a plány boli komplexné a široko podporované. Pre viac inšpirácie si môžete pozrieť príklady rámcov vyvinutých v rámci projektov **PHOENIX** a **REAL DEAL** financovaných EÚ a nástrojov zapojenia, ako je napríklad **komunitný dialóg**. Na zvýšenie angažovanosti a podporu spoločného rozhodovania sa navrhujú aj ďalšie nástroje, ako sú kampane na podporu klímy a komunitný participatívny výskum.

ZELENÉ PARTICIPATÍVNE ROZPOČTY

Na vypracovanie nákladovo kalkulovaných realizačných plánov môže krok 5 sprevádzať proces spolurozhodovania so **zeleným participatívnym rozpočtom**. Toto bolo demonštrované v **Lisabone** a **Barcelone**, kde sa občania priamo zapojili do pridelovania zdrojov na projekty v oblasti klímy. Na zhromažďovanie rozmanitých názorov a nápadov zainteresovaných strán o relevantných zdrojoch financovania a finančných prostriedkov na realizáciu politik adaptácie na zmenu klímy môžete využiť participatívne aktivity (napríklad participatívne rozpočtovanie, workshopy zainteresovaných strán, deliberatívne fóra, fokusové skupiny, komunitný participatívny výskum alebo verejné stretnutia). Na uľahčenie porozumenia možnostiam financovania a zabezpečenia finančných prostriedkov **táto príručka** predstavuje zdroje a nástroje, ako sú granty, verejno-súkromné partnerstvá, crowdfunding a filantropické fondy, pričom každý z nich je vysvetlený s výhodami pre kvalifikované rozhodovanie.

STIMULY

V kroku 5 sa môžete zapojiť do existujúcich miestnych akčných skupín a sietí (napríklad sieť AdaptLocal a iniciatíva **mestskej rady Cascais** portugalskom) alebo podporiť ich vytvorenie, ak ešte nie sú vytvorené. Okrem toho môžete pri realizácii adaptačných opatrení využiť **stimuly**, ako sú nástroje environmentálnej politiky (EPI) alebo Nudge (pozri napríklad **projekt EÚ Nudge pre energetickú účinnosť**), a tiež mikrogranty, môžu podnietiť zmenu správania a podporiť kolektívne ciele (pozri tabuľku 3).

KROK 5:**IMPLEMENTÁCIA ADAPTAČNÝCH POLITÍK A OPATRENÍ**

Tabuľka 3. Odporúčané participatívne aktivity na zapojenie zainteresovaných strán a občanov do kroku 5: Implementácia adaptačných politík a opatrení

Participatívna činnosť	Cieľová skupina	Prečo používať tento nástroj v kroku 5?	Úvahy	Príklady užitočných nástrojov, osvedčených postupov a skúseností
Zelený participatívny rozpočet	Občania	Spoločné rozhodovanie o pridelovaní rozpočtových prostriedkov prostredníctvom zapojenia občanov s cieľom zabezpečiť, aby sa finančné prostriedky použili na adaptačné opatrenia. Pomáha pri určovaní priorít opatrení na základe potrieb komunity a kontextových aspektov.	Zložitosť rozpočtovania a finančného riadenia	Užitočné nástroje Teória zmeny participatívneho rozpočtu ako nástroj na pochopenie zmien. Osvedčené postupy a skúsenosti Skúsenosti so zeleným participatívnym rozpočtom zo Škótska, Lisabon, Barcelona .
Kampaň za klímatické povedomie	Zainteresované strany; občania	Presadzovanie začlenenia adaptačných plánov do širších politík, zvyšovanie informovanosti a zabezpečovanie politickej podpory adaptačných opatrení.	Vyžaduje silné komunikačné stratégie	Užitočné nástroje Opis stratégií obhajoby v rámci Climate-ADAPT . Osvedčené postupy a skúsenosti Klimatická šanca Európa 2024 Valónsky samit. Európsky register transparentnosti - Európsky parlament.
Stimuly	Zainteresované strany; občania	Zavedenie stimulov na podporu zmeny správania a motivovania a zapojenie zainteresovaných strán a občanov do vykonávania a prijímania adaptačných opatrení.	Potrebuje účinné monitorovanie a hodnotenie	Užitočné nástroje Opis ekonomických stimulov na zmenu správania v Climate-ADAPT . Projekt WEATHER financovaný zo 7. rámcového programu a stimuly na prispôsobenie dopravy a ich potenciálny vplyv. Prehľad ekonomických nástrojov v rámci projektu EÚ EPI-Water .
Verejné stretnutia	Zainteresované strany; občania	Zdieľanie informácií o adaptačných plánoch a získavanie spoločných podnetov pre rozhodovanie. Tým sa zabezpečí transparentnosť a široké zapojenie komunity.	Možnosť nízkej účasti, vyžaduje si dobrú facilitáciu	Osvedčené postupy a skúsenosti Plenárne zasadnutie Benidormu mestskej rady k plánu prispôsobenia sa zmene klímy. Verejné Svetové ekonomické fórum: weforum . Spolkové mesto Bonn v spolupráci s ICLEI organizuje globálne fórum Daring Cities, ktoré umožňuje mestským lídrom a rozhodovacím orgánom riešiť krízovú situáciu v oblasti klímy.
Participatívny výskum založený na komunite (CBPR)	Občania	Zapojenie občanov do spoločnej analýzy adaptačných opatrení a podpora vzájomného učenia sa s rozvojom informovanejších a prijateľnejších adaptačných opatrení.	Vyžaduje si silnú spoluprácu s komunitou	Užitočné nástroje Súbor nástrojov Univerzity v Girone vrátane CBPR . CBPR od Švédskeho medzinárodného centra pre miestnu demokraciu .
Miestna akčná skupina pre klímu	Občania	Zapojenie miestnych skupín pre opatrenia v oblasti klímy s cieľom zapojiť komunity a uľahčiť vzájomné učenie. To podporuje rozvoj a implementáciu lokálnych adaptačných stratégií.	Je potrebná trvalá motivácia a koordinácia	Užitočné nástroje Miestna akčná skupina pre klímu .
Partnerstvá verejného a súkromného sektora (PPP)	Zainteresované strany	Partnerstvá medzi vládami, miestnymi orgánmi a podnikmi s cieľom spolufinancovať a realizovať projekty na prispôsobenie sa zmene klímy.	Spoločné financovanie a odborné znalosti. Riziko zložitých rokovaní.	Osvedčené postupy a skúsenosti Bariéra na Temži (Spojené kráľovstvo) s partnerstvom na ochranu Londýna pred prítvalovými povodňami.

KROK 6: MONITOROVANIE, HODNOTENIE A VZDELÁVANIE

Ako čítať túto časť:

Začnite preskúmaním cieľov, ktoré sa zameriavajú na zapojenie zainteresovaných strán a občanov počas kroku 6 RAST, ktorý zahŕňa monitorovanie a hodnotenie vykonávania plánov adaptácie na zmenu klímy. Táto časť obsahuje nástroje a úspešné a účinné projekty, ktoré môžu podporiť zapojenie verejnosti a spoluprácu, vzájomné učenie a podporu monitorovacích aktivít.

Ciele tejto časti:

- Vysvetlite, ako môžu byť zainteresované strany z verejného, súkromného a tretieho sektora a občania zapojení do kroku 6 RAST.
- Oboznámte sa s tým, ako vykonávať monitorovanie procesov, výstupov a výsledkov, a riešiť problémy súvisiace s časovým harmonogramom a ťažkosťami pri priradovaní výsledkov.
- Zdôraznite nástroje na podporu angažovanosti, vzájomného učenia sa a podpory úsilia o monitorovanie.
- Uvedte príklady úspešných projektov, ktoré preukazujú účasť verejnosti na hodnotení pokroku, znižovaní zraniteľnosti a zabezpečovaní dlhodobého zapojenia a kvality údajov.

Krok 1

Príprava pôdy pre adaptáciu

Krok 2

Posúdenie klimatických rizík a zraniteľnosti

Krok 3

Identifikácia možností adaptácie

Krok 4

Posúdenie a výber možností adaptácie

Krok 5

Implementácia adaptačných politik a opatrení

Krok 6

Monitorovanie, hodnotenie a vzdelávanie

Monitorovanie realizácie vášho plánu adaptácie na zmenu klímy zameraním sa na plnenie procesov a výstupov je jednoduché. Monitorovanie výsledkov adaptácie na zmenu klímy (t. j. pokiaľ ide o zmeny citlivosti a adaptačnej kapacity, a tým aj zraniteľnosti voči zmene klímy, ako aj o zmeny vystavenia zraniteľnosti, a tým aj klimatických rizík) je náročné z dôvodu:

- Času, ktorý môže vyžadovať realizácia adaptačných opatrení vzhľadom na ich rozsah a pôsobnosť.
- Času, ktorý môže uplynúť, kým adaptačné opatrenia dozrejú a prinesú merateľné výsledky, ako je to napríklad v prípade stromov a ich ekosystémových služieb.
- Ťažkostí s pripisovaním výsledkov adaptačnej činnosti. Dôvodom môže byť široká škála potenciálne mätúcich premenných, ktoré môžu pôsobiť vo všetkých mierkach, a ťažkostí pri identifikácii skutočne analogických porovnaní.
- Dĺžky obdobia, počas ktorého sa musí monitorovanie vykonávať, čo predstavuje praktické problémy týkajúce sa dlhodobého financovania a používania konzistentnej metodiky na získavanie porovnateľných údajov. Preto sú úspešné dlhodobé monitorovacie programy zriedkavé.

Pravidelné podávanie správ o pokroku pri realizácii plánu adaptácie na zmenu klímy rozhodovacím orgánom a zainteresovaným stranám pomáha budovať dôveru a schopnosť prispôbiť sa. Aktívnym zapojením zainteresovaných strán a občanov do kroku 6 môžete zabezpečiť, aby adaptačné stratégie zostali dynamické, založené na dôkazoch, transparentné, založené na spolupráci a reagujúce na kontextové potreby.

ZAPOJENIE ZAJINTERESOVANÝCH STRÁN A OBČANOV DO MONITOROVANIA A HODNOTENIA ADAPTÁCIE NA ZMENU KLÍMY

Zapojenie zainteresovaných strán a občanov do tohto kroku môže pomôcť pri budovaní vzájomného porozumenia pokroku v oblasti adaptácie, podporiť spoluprácu, posilniť dôveru a povzbudiť aktívnu účasť na zdokonaľovaní a realizácii stratégií adaptácie na zmenu klímy. Toto zapojenie zabezpečí, že monitorovacie úsilie bude inkluzívne, transparentné a bude reagovať na vyvíjajúce sa klimatické riziká.

Ako zapojiť zainteresované strany a občanov do monitorovania, hodnotenia a učenia sa:

- Podporujte spoločné monitorovanie: Verejné orgány, súkromný sektor a občianska spoločnosť môžu spolupracovať pri sledovaní pokroku a meraní výsledkov adaptácie. Je dôležité vymedziť jasné úlohy (kto a aké údaje nahlasuje, ako často atď.), aby sa zvýšila zodpovednosť.
- Uľahčite výmenu údajov a vzdelávacie siete: Môžete to dosiahnuť vytvorením procesov a platforiem na výmenu poznatkov, osvedčených postupov a skúseností medzi rôznymi sektormi a komunitami s cieľom posilniť odolnosť voči zmene klímy.
- Využívajte metódy participatívneho hodnotenia: Zainteresované strany a občania môžu byť zapojení do hodnotenia účinnosti prostredníctvom štruktúrovaných stretnutí so spätnou väzbou, participatívnych hodnotení alebo metód rozprávania príbehov, ktoré zachytávajú kvalitatívne poznatky.

VEDECKÁ SPOLUPRÁCA S OBČANMI

Vedecká spolupráca s občanmi ponúka dôležitý prístup pre krok 6, ktorý umožňuje zapojiť verejnosť do sledovania ukazovateľov súvisiacich s klímou (relevantné aj pre krok 2), prispievať údajmi v reálnom čase a posilniť spoluprácu medzi úradmi a komunitami. Zapojenie občanov podporuje vzájomné učenie, spoločné analýzy a zlepšuje informovanosť verejnosti o klimatických rizikách a účinnosti realizovaných riešení.

Ako zapojiť občanov do monitorovania adaptácie na zmenu klímy:

- Definujte zmysluplné úlohy a poskytnite jasné usmernenie, ako môžu občania prispieť (napr. sledovanie teploty, hlásenie povodní, identifikácia vplyvov klímy na biodiverzitu).
- Zabezpečte kvalitu údajov a konzistentnosti s metodikou vedeckej spolupráce s občanmi prostredníctvom školení, dostupných nástrojov a validačných mechanizmov, ktoré pomôžu udržať spoľahlivé príspevky.
- Udržte zapojenie v priebehu času pomocou mechanizmov na zdieľanie výsledkov a získavanie spätnej väzby o tom, ako údaje od občanov ovplyvňujú politiky a zvyšujú dlhodobú účasť.

Príkladom iniciatív vedeckej spolupráce s občanmi je **projekt ScienceUs**, laboratóriá EÚ **NEWSERA**, projekt **Hackair** zameraný na kvalitu ovzdušia, **projekt AGORA** EÚ a jeho uplatňovanie vedeckej spolupráce s občanmi a **Európska asociácia občianskej vedy (ECSA)**, ktorá poskytuje zdroje a prezentuje projekty participatívneho monitorovania.

ZAPOJENIE SÚKROMNÉHO SEKTORA DO MONITOROVANIA A HODNOTENIA

Podniky zohrávajú kľúčovú úlohu pri sledovaní klimatických rizík, posudzovaní vplyvu adaptačných opatrení a začleňovaní odolnosti do svojich činností. Zapojenie súkromného sektora do tohto kroku môže podporiť inovácie, vytvoriť investičné príležitosti a posilniť spoluprácu verejného a súkromného sektora.

Ako zapojiť podniky do monitorovania, hodnotenia a vzdelávania:

- Prieskumy a mechanizmy spätnej väzby: Miestne samosprávy, priemyselné združenia alebo iniciatívy viacerých zainteresovaných strán môžu spolupytvať prieskumy na hodnotenie adaptačných opatrení súkromného sektora, identifikáciu nedostatkov a sledovanie pokroku v čase. Napríklad Rakúsko použilo **prieskumy** na hodnotenie úsilia o zníženie povodňového rizika, čím získalo prehľad o príspevkoch súkromného sektora a oblastiach, ktoré je potrebné zlepšiť.
- Spoluvytváranie monitorovacích nástrojov: Digitálne platformy, na ktorých sa podieľajú viaceré zainteresované strany, môžu byť navrhnuté spoločne s cieľom vizualizovať klimatické riziká, pokrok v adaptácii a zraniteľnosť jednotlivých sektorov. V Taliansku orgány povodí vytvorili **informačné nástroje**, o povodňových rizikách ktoré zapájajú poisťovateľov, developerov a tvorcov politik do proaktívneho riadenia rizík.
- Podpora adaptívnych obchodných stratégií: Podniky sa môžu zúčastňovať na skupinách vzájomného učenia, sektorových dialógoch alebo inovačných laboratóriách s cieľom zdokonaľiť adaptačné prístupy na základe vyvíjajúcich sa rizík a spoločných skúseností.

■ Publications Office
of the European Union

Viac informácií:

Prispôsobenie sa zmene klímy –
Európska komisia (europa.eu)

Portál misie EÚ pre adaptáciu na zmenu
klímy (europa.eu)

Misia platforma [https://futurium.
ec.europa.eu/en/eu-mission-
adaptation-community/](https://futurium.ec.europa.eu/en/eu-mission-adaptation-community/)

#EUmissions

#HorizonEU

#MissionClimateAdaptation